

עגונוט שנק"ק ווארשא. אולי יוכלו לחקור בזה ע"י הממשלה.
 ואסיים בשלום:
 כ"ד ידילו הדו"ט רוד מנחם מאניש באבד
 אנדיק טארנאמאל.

סימן כת תק"ע.

שלום אשיב לכבוד ידידי הרב הה"ג הח"ב משנתו
 דך וגקי בשית מ"ה אהרן נפתלי ג"י
 מרצ יערתו בק"ק ווארשא יצ"ו:

מכתבו בדבר העגונה בזירוף הפ"ש משיב הרב הגאון
 אבדיק פלונסק כ"י לנכון הגיעני והנה היתר
 העגונה הזאת רופף מאד מכמה לדידים. אבל מריש כל אמינא
 להו מה שמעתי מפי הרב הגאון מו"ה דובעריש ראפיפורט
 ז"ל אבדיק ראווה שה"י מקובל מפי רבו הגאון בעהמ"ח
 נודע בשערים אבדיק לובלין ז"ל, שבבוא לפניו איזו שאלה,
 מקודם הוא שוקל בשכלו על אמתות הענין לפי שכל
 האנושי הא"ך הוא ואם נראה לו לפי שכל האנושי שהדבר
 אמת, אז הוא מעיין עפ"י חוקי תוה"ק מה משפטו.
 וכן הוא אללי בבוא לפני שאלת עגונה וכדומה אם ברור הדבר
 בפניו לפי השכל ודעת בני אדם שהדבר אמת, אז אנכי
 מייגע א"ע למצוא לד היתר עפ"י חוקי ומשפטי תוה"ק, לא
 כן אם אמתות הדבר מסופק אללי, וכן הוא בדבר הזה
 שאין כאן רק ע"א, שכפי הנראה הוא מקלי הדעת וכבש
 בעדות אללו איזו שנים, ועתה כשקרה מקרה שה"י לו מו"מ
 עם האשה הזאת, וקראה אותו לביאה, ככנס אמה בדברים,
 ודיבר אמה מבעלה, ולכן ירא אנכי אולי רעה להחניף אותה
 ולהקל ראשו אמה, ולכן בדה מלבו הדברים האלה. ולכן יען
 שאנכי מבחון ואולי אני חושד בכשרים לכן הגני הומך על
 דעתכם, שאם כפי חווי"ד נראה הדבר אמת, כי ניכרים דברי
 אמת, ואין כאן מקום לחשוד, אז הוכלו לנרף את דברי שאניע
 לפניכם פה, ואם לאו דברי בטלים, וכאין נחשבו:
ועתה נבוא לדבר מה שיש לעיין בזה עפ"י משפטי תוה"ק.
 הנה מקודם העיקר חסר שאין כאן שמו ושם אביו
 ושם עירו, דאף אם נאמר דשם משפחתו הוי כשמו, עיין ב"ש
 סק"כ בשם המהרש"ד"ם מ"מ יותר משמו ושם עירו לא הוי,
 ואף לדעתה אמה ברמ"א שם סגי בשמו ושם עירו, מ"מ
 מבואר שם ב"ש סק"כ דהיינו דאינו מוחזק באותו עיר
 עוד יב"ש, ובע"כ ל"ל הכוונה דידוע לנו דאין שם עוד בשם
 זה, דאין לומר דכוונתו למטע רק שלא יהי ידוע בודאי דיש
 שם עוד אחד בשם זה. דזה אף בשמו ושם אביו לא מהני.
 ובע"כ ל"ל דאייירי בסתמא, דאם מזכיר שמו ושם אביו ל"א
 בסתם דילמא יש עוד יב"ש דלא שכיח כולי האי, ובשמו לבד
 חיישינן. ולריך לחפש באותו עיר אם גאבד עוד אחר בשם
 כזה כמבואר ברי"א"ז סוף יבמות, ובה"מ פ"ג מה"ג הכ"ז
 בשם התוספתא, ובמהרי"ט ח"ב אה"ע תש"י ל"ו ד"ה מעשה.
 ובק"י"ע אות ק"א וק"ד וק"כ"ט וש"מ"ד וש"מ"ז עיי"ש. (שו"מ)
 בתש"י בית אפרים תש"י כ' דרולה לפרש דגם בלא חיפוש
 מחירין ע"ש) ואף בשמו ושם אביו ושם עירו איכא דיעות
 הרבה דלריך חיפוש. כאשר הארכתי בזה הרבה באיזו תשובות.
 ועיין תש"י בית אפרים תש"י כ"ט ול"ב בתק"ע. אבל בשמו
 ושם עירו וודאי לריך חיפוש אם יש שם עוד בשם כזה.
 אלא דכאן י"ל כיון דכאן הזכיר קלה סימנים בקומה ובשערות.
 אף דהוי סימנים גרועים, מ"מ מלטרפי להיות כשמו ושם
 אביו כמבואר בתש"י מהר"ם אלסקר תש"י ס"ז דמדקדק
 מתש"ו הרמב"ם דבשמו ושם עירו וסימנים גרועים דהיינו
 שה"י בינוני בקומה וזקנו שחור מתירין עיי"ש הובאו דבריו
 בתש"ו ב"א הג"ל תש"ו כ'. וכן הביא שם כן בשם הרמ"ם

ובשם המהר"ם מלובנין. וגם מה שאמר שיש לו אשה וילד
 אחד ג"כ חוי לאלטרופי כמו שזירף כה"ג בתש"ו מהר"ק
 ב"ב"י בעובדא דר"י רוד שלמה מרוסיה עיי"ש:
ועוד נלע"ד לנרף לזה להסיר עפ"י הב"ש בס"ק פ"ד
 שהקשה על הא דקו"ל ספק ג"י לחומרא מדברי
 המהר"ם מינך לענין אבילות דאוקמינן אחזקה דהשתא הוא
 דמת. ותיירך דלדברא אוקמינן בעלה בחזקת חי דעדיין הוא
 חי, וזה איש אחר הוא אשר לא ידעינן אותו ולי"ש לומר
 אוקמינן אחזקה. אמנם בתש"ו נוב"י מהדו"ק בתק"ע תש"ו
 ל"א חולק עליו וס"ל דגם למאן דלא ידעינן ל"י מוקמינן
 ל"י בחזקת חי עיי"ש. וא"כ הכא דבעל האשה הזאת נאבד
 זכרו זה כמה ורובו למיתה וודאי דעכ"פ איתרע חזקת חי
 דידי', אי"כ אם אנו מסופקים ע"י האיש מינך שהעיד העד
 אם הוא בעל האשה הזאת, או איזו מינך אחר שודאי שכיחי
 בווארשא עוד אנשים ששם מינך, מ"מ כיון דבאנשים אחרים
 ששם כן לא נולד ריעותא בחזקת חי דידהו, ואין אנו יודעים
 כלל אם נאבד זכרם, אי"כ אדרבא אוקמינן כל הגי מינך
 אחריני בחזקת חי ואמרינן דהם חיים וקיימים, אבל בעל האשה
 הזאת שאנו יודעים שנאבד זכרו וילא מחזקת חי. אמרינן
 דהוא הוא הנהרג. כנ"ל לדעת הגו"י הג"ל. ואף לדעת הב"ש
 הג"ל דלשאר אנשים לא מוקמינן בחזקת חי. מ"מ י"ל דזה
 רק על אנשים דעלמא. דא"א לומר דלכולם יש להם חזקת
 חי. דוודאי איכא מתים ג"כ בעולם וכמ"ש הישיב"ק בס"י
 י"ז סק"כ"ה בפירוש דברי הב"ש הג"ל. אבל כאן דאין אנו
 מסופקין רק על אותן שמווארשא ששם מינך ויש להם ג"כ
 אשה וילד אחד וסימנים גרועים כנ"ל. דאף אם נראה יש לחוש
 רק אולי נמצא עוד אחד או שנים כה"ג, ובין איש אחד או
 שנים אינו מוכרח שיהי' ח"ו אחד מהם מת, ויש להם שפיר
 חזקת חי גם לדברי הב"ש הג"ל. אי"כ שפיר תולין רק בבעל
 האשה שידוע לנו שעכ"פ כבר ילא מחזקת חי. ושאר אנשים
 ששם כן מוקמינן להו בחזקת חי ואמרינן שודאי הם חיים
 עדיין, כס' הב"ש הג"ל לענין ספק ג"י:

ועוד י"ל טעמא להיתרא. דהנה במ"ש כח"ה בשם התש"ו
 גא"י דבנאבד זכרו אחר הפרסום במכ"ע בזה לבד
 מותר מה"מ דהוי ריבא למיתה, בדבר זה הארכתי כבר באיזו
 תשובות. ולא ריתי להקל מטעם זה כלל. דאף דדבר זה
 יסודו הוא מהתש"ז"ן ח"א תש"ו פ"י דכל כה"ג שיש אומדן
 דעת חזק שמת. מחמת שנאבד זכרו הוי כמשאל"ם דמדאורייתא
 מותרת עיי"ש. משום דהוי ריבא למיתה. ועיין בתש"ו ח"ס
 אה"ע ח"א תש"ו נ"ח. מ"מ בתשובותי הארכתי בר"איות
 ברורה. דזה רק בנווד ריעותא בגופו, שנולד בלא"ה ריעותא
 בחזקת חי שלו. וכעין ס' הרשב"א חולין הובא בת"ש ס"י
 כ"ט שהחל בו מעשה טורף. אז אזלינן בחר רובא. אבל
 אם באדם הזה לא נולד שום ריעותא קודם שנאבד זכרו ויש
 לו חזקת הגוף וחזקת חי מעלייתא. אז לא אזלינן בחר רובא.
 כמו שהשריש לנו הפנ"י בתשובות בסוגיא דמומין צ"י המדיר
 וקו"א שם (ד"ג). דחזקת הגוף עדיפא מרובא ומוליאין ע"י
 ממון עיי"ש ובש"ש ש"צ פ"ד. ועיי"ש שביאר דהעיקר תלוי
 אם נולד ריעותא בחזקת הגוף שמביא לנו להסתפק. וכלשון
 הרשב"א הג"ל לענין סורכה תלוי עיי"ש בת"ש הג"ל. וכ"כ
 ג"כ בישיב"ק אה"ע ס"י י"ז סק"כ"ה הג"ל דחזקת הגוף עדיפא
 מכל החזקות שבעולם דמהכ"ה לומר דנשתנה עיי"ש. והנה
 ידוע דכל שנולד הספק בין שנים מקרי איתחזק איסורא
 כמו אשתו ואחותו עמו בבית בכריתות. ומה"ט קו"ל דתערובות
 חד בחד מקרי איתחזק איסורא ונראה דכל תערובות כיון
 דידיעין דיש בין אותם הדברים דבר אחד של איסור. איתרע
 עכ"פ חזקת ההיתר. אף היכא דאיכא ריבא דהיתרא. אלא
 דבאיכא ריבא דהיתרא מותר מטעם ביטול. אבל היכא דל"ש
 ביטול איתרע חזקת היתר, כיון דוודאי יש כאן דבר האסור.
 ובחד בחד מקרי איתחזק איסורא. וא"כ מעתה כאן עוד
 קודם